

Nr 218

Av herr Ohlin m. fl., angående utbildningen av tandläkare.

(Lika lydande med motion nr 167 i Första kammaren)

Antalet tandläkare i landet 1964 var enligt Svenska tandläkarförbundets statistik 5 980 mot ca 5 500 1962. I dessa medlemstal ingår även i landet tjänstgörande utländska tandläkare. De i folktandvården anställda tandläkarna var 1964 tillhopa 1 861 eller ca 30 % av i riket verksamma tandläkare. Tjänste- och vakansantal inom folktandvården framgår av följande tabell:

År	Antal tjänster	Antal tandläkare	Antal vakanser	Vakanser i %
1960.....	1 874	1 628	246	13
1961.....	1 968	1 695	273	14
1962.....	2 076	1 794	282	14
1963.....	2 153	1 839	314	15
1964.....	2 251	1 861	376	17

Som framgår av tabellen har situationen inom folktandvården under perioden försämrats. Trots rådande brist på tandläkare har en stor grupp kompetenta sökande avvisats från landets tandläkarhögskolor. Relationerna mellan sökande och antagna under de senaste åren kan utläsas av följande tabell:

År	Vårtermin		Hösttermin	
	Antal sökande	Antal antagna	Antal sökande	Antal antagna
1960.....	297	120	346	121
1961.....	288	120	316	122
1962.....	227	120	439	130
1963.....	356	130	426	ca 130
1964.....	262	ca 130	455	ca 130
1965.....		ca 130		ca 130

Under de senaste åren har andelen kvinnliga studerande vid tandläkarhögskolorna ökat. Man kan enligt 1960 års tandläkarprognosutredning grovt räkna med att, på grund av den lägre förvärvsintensiteten, tre kvinnliga tandläkare måste utbildas för att utföra samma tandvårdsarbete som två manliga. För att minska de hinder som f. n. existerar för kvinnors förvärvsarbete måste åtgärder vidtas på olika områden. En viktig åtgärd är höjning av förvärvsavdragen.

Det tar ca fem år att utbilda sig till tandläkare i Sverige. Efter beslut vid höstriksdagen 1964 om inrättande av en tandläkarhögskola i Göteborg 1966—1967 kommer examinationssiffran 1972 för tandläkare att stiga från ca 260 till ca 335 per år. Här kan påpekas att den planerade intagningen i Göteborg nedskrivits från 100 till 75 svenska studenter per år.

Prognoser beträffande morgondagens tandläkarbehov har gjorts av bl. a. 1960 års tandläkarprognosdelegation. Som grundval för detta arbete har använts den procentuella anslutningen och behandlingstiden inom skilda åldrar. Dessutom har synpunkter på arbetstidsförkortningen (ej medtagna i nedanstående tabell) och kariesförebyggande åtgärder genom t. ex. fluoridering anlagts. Med utgångspunkt från dessa förutsättningar har behovet av tandläkare för 1960 års befolkningsreviderande tandsjukvård bedömts enligt nedanstående:

*Behovet av tandläkare för årlig reviderande tandsjukvård gällande
befolkningsnumerären 1960*

	Alternativ I (behandlingstid 1,5 timme)	Alternativ II (behandlingstid 1,7 timme)	Alternativ III (behandlingstid 2,0 timmar)
Totalbehov av tandläkare . . .	6 400	6 800	7 400

I dessa beräkningar har ingen tid inräknats för akuta eller partiellt vårdade fall. Dessutom beräknas ytterligare 560 tandläkare behövas på grund av folkökningen 1960—1975. Alltså föreligger sannolikt ett behov av 1 000 tandläkare utöver de ovan i prognosen angivna.

Då dessutom tandläkarvård sedan föreslagen tandvårdsförsäkring genomförts kommer att i sjukförsäkringsavseende betraktas som vilken annan form av sjukvård som helst, synes det sannolikt att det troligen stora dolda behov av tandvård, som i dag finns, mer märkbart kommer att göra sig gällande.

I brev till kanslern för rikets universitet den 19 december 1963 har Kungl. Maj:t bl. a. särskilt fäst vederbörande planerande organs uppmärksamhet på vad chefen för ecklesiastikdepartementet och statsutskottet anfört angående riktpunkten för antalet studerande — i den officiella statistikens mening — vid skilda fakulteter och högskolor i början av 1970-talet, enligt vilken ett i brevet angivet antal studerande skall gälla för deras fortsatta arbete. I fråga om tandläkarhögskolorna skulle riktpunkten vara 2 200 studenter, motsvarande ett årligt intag av 440 studenter och en årlig examination av ca 405 tandläkare.

Emellertid föreligger — enligt vad som upplysts — ännu ej några planer rörande huru denna ökade intagning av tandläkarstuderande skall ske. Då planerandet och genomförandet av en dylik utbyggnad av tandläkarundervisningen måste taga avsevärd tid i anspråk och då det därtill kräves fem

år efter genomförandet innan tandläkarna i den första utökade terminskursen är färdiga, torde situationen böra bedömas så att en ytterligare utbyggnad av tandläkarutbildningen knappast kan få effekt förrän tidigast 1975 eller 1976.

Helt givet kan de totala vårdresurserna inom tandvården ökas om tandläkarna bättre än för närvarande erhåller väl utbildade hjälpkrafter. Ett förslag om utbildning av s. k. tandhygienister som framlagts av 1961 års sjukförsäkringssakkunniga ligger under utredning. Önskvärt är att vi i vårt land snarast finge sådana medhjälpare till tandläkarna i tandvårdsarbetet. Därtill är det emellertid synnerligen angeläget att den bristsituation som i dag även föreligger beträffande tillgången på tandsköterskor och tandtekniker snarast avhjälpes. Inom vissa delar av landet är för närvarande åtskilliga tandskötersketjänster inom folktandvården vakanta. Det torde emellertid närmast vara en angelägenhet för folktandvårdens huvudmän att här öka utbildningen. Utbildningen av tandläkare är däremot en helt statlig angelägenhet.

Med anledning av ovanstående hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att förslag om ytterligare utbildning av tandläkare snarast förelägges riksdagen.

Stockholm den 25 januari 1966

Bertil Ohlin

Sven Wedén

Daniel Wiklund

Manne Ståhl

Brita Elmén

Sven Gustafson

i Göteborg

Elias Jönsson
i Ingemarsgården

Mac P. Hamrin
i Kalmar

Ingemar Mundebo
